

Kulatý stůl k romskému začleňování

19. května 2022, Kaiserštejnský palác, Praha

Výstupy z diskuzí

Výzvy a jejich nastavení

- Výzvy jsou definovány jasně, srozumitelně a reagují na zájmy cílové skupiny, ovšem ne vždy reagují na aktuální problémy nebo aktuálně řešená témata
- Strategie romské integrace – ve výzvách se moc neobjevuje, současně platná byla schválena později – pro další období je potřeba na to navázat
 - o Flexibilnější nástroje pro plnění strategie (potřeby cílových skupin se mění častěji, než celá strategie – bylo by dobré, aby strategie bylo možné doplňovat o tyto aktualizace)
- Je nutné kvalitně definovat změny, kterých je potřeba v programech dosáhnout, tzn. peníze jsou primárně určeny na integraci Romů, ale je potřeba vzít v potaz rovněž financování samotných postupů, který zajišťují samotný proces integrace – peníze by tak měly jít na obě strany (Romové a neRomové)
- Před vyhlášením výzev by měl probíhat sběr podnětů od cílových organizací
- Je potřeba definovat termíny romský poradce a další romské pozice v projektech, aby bylo jasné dané, co je jejich úkolem apod.
- Podpora formou konzultací při přípravě žádostí by byla přínosem
- Předdefinované nástroje - možnost výběru více nástrojů je lepší
- Definice žadatele
 - o je nutné lépe specifikovat podmínky pro jednotlivé skupiny ve výzvě, aby získaly podporu projekty napříč definovaných skupin
 - o Vysoký práh pro oprávněnost žadatele – vypadávají z příjemců grassroot organizations – je vhodné nevyžadovat tak striktní podmínky oprávněnosti
- Ve výzvách jsou často malé organizace znevýhodněny oproti těm velkým (ve srovnání s velkými organizacemi nemohou doložit tolik předchozích zkušeností, apod.). Vedle toho je problematická samotná definice pro-romské organizace (ne vždy daná organizace pasuje do stanovených parametrů).
 - o Velcí vs. Malí žadatelé při přípravě žádosti – měla by být k dispozici podpora malým organizacím např. i ze strany donorů
 - o Malé romské organizace je potřeba podpořit formou menších institucionálních grantů (např. na zaměstnávání osob, apod.)
- Všeobecné doporučení – evaluace by měla být vždy součástí projektu – zakomponovat do průběhu projektu – nutné uvést přímo do textu výzvy
- Jednou z cílových skupin by měli být i romští senioři (nejvíce zranitelná skupina)
- Na financování komunitních aktivit dávat nižší granty (statisíce)

- Chybí programy finanční gramotnosti

Hodnocení

- Hodnotící proces je příliš dlouhý
- Kritéria hodnocení – věcná by měla převažovat nad formálními (pro projekt jsou základním měřítkem jeho úspěšné realizace dosažené věcné závěry nebo výsledky, tzn. věcná kritéria mohou spíše definovat dosažení cílů projektu než formálně nastavená kritéria)
- Hodnotitelé by měli být zkušení odborníci v daném tématu
- V současné době chybí jakákoliv zpětná vazba z hodnocení projektu, tzn. žadatel neví, co může příště udělat jinak a lépe
- Špatné nastavení hodnotících kritérií – absentuje diverzita podpořených projektů (pokud nejsou specifická kritéria, stane se, že nemusí být projekt vůbec vybrán).

Nastavení programů

- Mělo by se zvážít propojení / vzájemná komunikace mezi jednotlivými programovými oblastmi navzájem a realizace tématu romského začleňování prostřednictvím jednoho programu
- Indikátory programu jsou flexibilní, realistické, dostatečně široké – to je dobře
- Indikátory projektů – je problematické stanovit cílové hodnoty na začátku, tj. před samotnou realizací, projektu. V současném nastavení programů je primárně kladen důraz na kvantitu, nikoliv na kvalitu dosažených hodnot. Spíše by měl být v projektech uplatňován kvalifikovaný odhad.
- Gender – zaměřeno na zejména násilí, bylo by vhodnější doplnit o další témata
- Je nutné definovat termíny krajský koordinátor, romský poradce a romské pozice zapojené v projektu
 - Pozice romských poradců v projektech je problematická – nechat volné pole působnosti nebo úzce specifikovat (vhodnější by bylo je přímo zacílit na specifickou oblast např. na bydlení), v rámci podpory totiž nejsou schopni obsáhnout všechno
 - Podpora romských poradců na obcích – potřeba zpětné vazby, jestli má samospráva o projekt zájem, a jak by do něj mohla zapojit skupinu lidí, která z něj bude mít prospěch
- Celkový systém financování norských fondů by měl směřovat finanční podporu do míst, kam jiná podpora nesměruje – NF musí mířit na bílá místa, která nepokrývají jiné granty – ovšem je problém zacílit podporu v určitou přesně danou dobu
- Grantová podpora by měla jít jak na romské tak i neromské organizace
- Stavba dotačních titulů na základě potřeb romské komunity – někdo ty potřeby musí definovat (ideálně by do přípravy textu výzev měli být zapojeni přímo Romové a romské organizace)
- Komplexní systém péče o ohrožené rodiny – mnoho organizací, mnoho projektů, které mohou mít za cílovou skupinu třeba jen jednu rodinu – nutné je, aby byla poskytována komplexní péče (po identifikaci potřeb dochází k podpoře ze strany více subjektů, které se doplňují, nedublují)
- Chybí preventivní programy:

- pro menšinovou společnost – preventivní programy k tématům jako např. zadlužení apod.
- pro většinovou spol. – programy zaměřené na rasismus a boj proti němu
- Podpora inkluze dětí – podmínkou pro realizaci projektů je zásadní spolupráce s rodinami dětí
- Více by se měla podporovat řemesla a pracovní místa např. formou exkurzí/praxí – to umožní dětem na základních školách ujasnit si, co v životě chtějí dělat
- Inkluze (projekty) by měla být řešena primárně v rámci romské střední třídy, protože ta je hybatelem společnosti
 - Inkluze se často zaměřuje za boj s chudobou

- Přístup k odborné zdravotní péči – pro Romy je často mnohdy omezený; z praxe vyplývá, že nemají trpělivost, aby hledali dalšího lékaře, pokud je prvním odmítnut. Vhodné by bylo, aby na pojišťovnách vznikl vždy jeden člověk, který bude styčným bodem a osloví příslušná lékařská zařízení

Implementace

- Protože inkluze vyžaduje čas, je potřeba delší doba pro realizaci projektů
 - Udržitelnost – určitě je lepší mít delší projekty, aby mohli poradci s klienty déle spolupracovat – chybí kontinuita podpory
- Koneční příjemci by uvítali méně administrativy, ale více kontrol na místě (právě kontroly pak pomohou odstranit nebo předejít možným chybám při administraci)
- Kvitováno bylo přátelské prostředí a dosavadní podpora ze strany MF při administraci projektů, vč. individuálního přístupu ze strany projektových manažerů a možností prodloužení monitorovacích zpráv
- Hodnocení dosažených hodnot indikátorů:
 - pro konečné příjemce není problém sběr dat za účasti veřejnosti – není problém identifikovat účastníky
 - pro vykazování počtu vytvořených nových pracovních míst – indikátory jsou občas definovány nelogicky
 - identifikace a rozdělení získaných dat na Romy/neRomy není ze strany konečných příjemců ani ze strany identifikovaných osob považováno za problematické

Rozpočet a financování projektu

- Kvitována flexibilita prostředků stanovených v rozpočtu
 - oproti jiným programům existuje možnost uplatňování režijních nákladů a financování výdajů spojených s realizací projektu
- Koneční příjemci by přesto uvítali zjednodušení finanční stránky projektu
 - např. spolufinancování třeba rozložit v rámci celého projektu ne na položky

- Problémy ve formě limitů vyplývajících z organizací – výše odměn pro lektory, cestovné, které je stanovováno na základě cestovného přes MHD
- Paušální sazby – umožnění paušálů pro více typu výdajů by bylo jednodušší pro následný reporting, např. formou nějakých předdefinovaných nákladů, které by následně formou paušálních sazeb
- Málo peněz na management – nyní je podhodnocené
- Rozpočtové položky
 - v programu Kultura byl problém uhradit lektory ze specifické oblasti
 - pozice stážistů (trainee) – bylo by dobré, aby mohly být součástí projektů, ale přitom nemají ty požadované zkušenosti
- Nejasná definice nepřímých nákladů
- Vhodné by bylo financovat tzv. nízkoprahové pozice, tj. aby lidé na pozicích mohli vyrůst

Všeobecné doporučení – umožnit zapojení více asistentů lektora na třídu

Terminologie a práce s IS CEDR

- Norské fondy jsou jasnější a srozumitelnější ve srovnání s jinými granty
- Do budoucna by bylo vhodné, aby došlo ke sjednocení terminologie spolu s těmi, které jsou užívané v jiných grantových mechanismech (vedle Fondů EHP a Norska, např. se Strukturálními fondy apod.)
 - např. názvosloví rozpočtu, nepřímých nákladů (názvosloví je odlišné oproti tomu co zná české účetnictví, definice výpočtu složených výdajů je složitá)
- Významům aktivizace, participace – jaký je význam v kontextu romské inkluze. Rozumí tomu donoři stejně? – nutná lepší definice

Publicita

- fondy by měly mít lepší propagaci/kampaň, aby se více organizací dozvědělo o samotných programech, výzvách

Partnerství v projektech

- Partnerství s místní samosprávou (městy) může být problematické. Organizace se setkávají s nezájmem ze strany municipalit (až na hranici předpojatých postojů). Taková podmínka spolupráce může být překážkou pro předložení žádosti.
- Spolupráce s partnery je všeobecně bezproblémová
 - partneři z donorského státu by měli být podporou pro realizátora projektu při přípravě a realizaci projektu
 - problematická může být požadovaná komunikace v angličtině (zejména v programu Kultura)
- Je potřeba partnerství i s ministerstvy

Ostatní

- Ideálně by pro komunitu měl pracovat přímo Rom, protože práce pro Romy ze strany neromských osob může být problematická. Rom navíc získá potřebné pracovní zkušenosti, ale zároveň bude jakýmsi kontrolorem. V managementu projektů by mohla být vždy stanovena pozice určená přímo Romům (jakýsi romský garant).
- Chybí spolupracující platforma (řádný komunikační kanál), která by prezentovala společné záměry. Taková platforma by dokázala sjednotit nebo zprostředkovávat komunikaci mezi všemi romskými organizacemi.
- Úspěšné projekty z dřívější realizace by mohly fungovat jako mosty mezi komunitou a většinovou společností
- Romský neziskový sektor by měl být podpořen tak, aby se propojil a projekt se dostal přímo k cílové skupině (nestačí mít projekt, ale i lídra, který ho dokáže propojit s cílovou skupinou)
- Nedostatečné vnímání kvalifikovaných Romů stejně jako obdobně kvalifikované neromské občany

Následující den, tj. 19. 5. 2022, probíhalo jednání zástupců Zprostředkovatelů programů, Národního kontaktního místa, Kanceláře finančních mechanismů v Bruselu a Agentura Evropské unie pro základní práva. Byla diskutována témata týkající se např.:

- podpory Zprostředkovatelů programů poskytované žadatelům a konečným příjemcům při procesu předkládání žádostí a v průběhu samotné implementace projektů,
- capacity building,
- partnerství v projektech,
- délka realizace projektů a navazující financování apod.

Snahou Národního kontaktního místa je poznatky z obou jednání využít v rámci přípravy dalších finančních mechanismů a co nejvíce tak zefektivnit proces čerpání finančních prostředků z Fondů EHP a Norska.